ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΜΧΠΠΑ

Newsletter

ΙΟΥΝΙΟΣ 2021 | τ. 47

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Επιμέλεια Έκδοσης: Δρ. Πρόδρομος Μαρδάκης, Υπεύθυνος Έκδοσης: Καθηγητής Σεραφείμ Πολύζος, Πρόεδρος ΤΜΧΠΠΑ

Εντός

1 Editorial

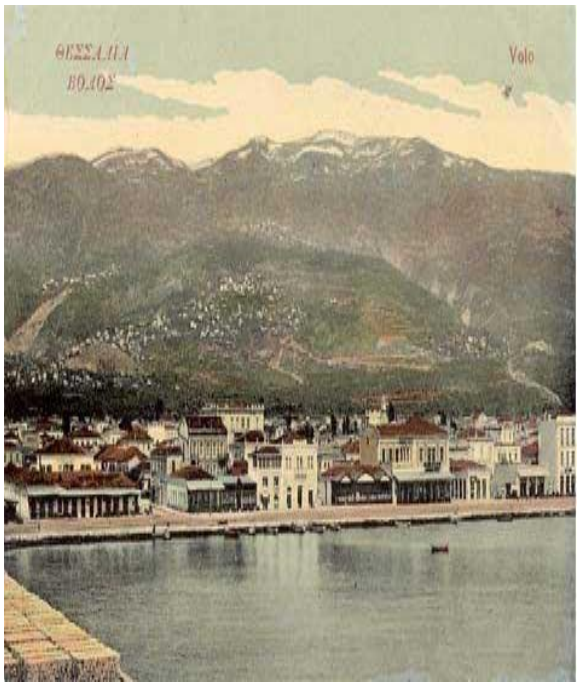
2 Δράσεις Επαγγελματικού Προσανατολισμού

2 Νέα του AESOP

2 Δημοσιεύσεις

3 Λοιπή επιστημονική δραστηριότητα

3 Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

EDITORIAL

Ο ρόλος των νέων χωροτακτών-πολεοδόμων στην οικονομική ανάκαμψη

Ανέστης Γουργιώτης *

Το **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0** που παρουσιάστηκε προσφάτως, περιλαμβάνει σημαντικές δράσεις και μεταρρυθμίσεις, οι οποίες φιλοδοξούν να θέσουν τη χώρα σε μια αναπτυξιακή τροχιά. Μεταξύ των προτεινόμενων δράσεων αρκετές αφορούν την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στον χωροταξικό και στον πολεοδομικό σχεδιασμό. Με αφετηρία το περιεχόμενο του Εθνικού Σχεδίου, αναδεικνύεται στη συνέχεια η σημασία του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη της χώρας, ύστερα από μια δεκαετία γενικευμένης οικονομικής και κοινωνικής κρίσης.

Ιστορικά, σε κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια η χωροταξία και η πολεοδομία βρίσκονταν μεταξύ των βασικών δράσεων που προγραμματίζονταν και υλοποιούνταν. Αυτό οφείλεται στην καθοριστική σημασία του χωροταξικού και του πολεοδομικού σχεδιασμού ως μέσο επίτευξης της βέλτιστης κοινωνικής και οικονομικής αποδοτικότητας για ένα συγκεκριμένο χώρο, σε ένα συγκεκριμένο χρόνο με σεβασμό στο περιβάλλον. Έτσι και σήμερα, έχουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του αναπτυξιακού προτύπου της χώρας. Με άλλα λόγια, αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση ή διαφορετικά τον καταλύτη για την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων επιδιώκοντας την ισορροπία μεταξύ «ανθρώπινων επιθυμιών» και «προϋποθέσεων για την ανάπτυξη». ***(συνέχεια στην 3η σελίδα)***

Δράσεις Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Η μετάβαση από το Λύκειο στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο δράσεων επαγγελματικού προσανατολισμού για την ενημέρωση των μαθητών της Γ' Λυκείου των Γενικών και Επαγγελματικών Λυκείων, έγινε παρουσίαση, από τον Επικ. Καθηγητή κ. Ανέστη Γουργιώτη, των σπουδών στο ΤΜΧΠΠΑ αλλά και των δυνατοτήτων και ευκαιριών επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων.

Στις παρουσιάσεις αυτές συμμετείχαν και άλλες Πανεπιστημιακές σχολές, εκ των οποίων και του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Οι παρουσιάσεις απευθύνονταν στο Παλλατίδειο Λυκείο Σιδηροκάστρου, Σερρών, στο Κέντρο Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (ΚΕΣΥ) Λάρισας, Καρδίτσας, Ημαθίας, Θεσπρωτίας Κέρκυρας, Κεφαλληνίας Λευκάδας, Ρόδου, Φθιώτιδας και Φλώρινας, και στο 1ο ΚΕΣΥ Α' Θεσσαλονίκης.

Νέα του AESOP

1) ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ, GDANSK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, 12-14 ΙΟΥΛΙΟΥ

Ειδικά εφέτος ο AESOP θα έχει ένα διαδικτυακό συνέδριο με θέμα 'Adapting Planning: Rethinking planning practices') που οργανώνεται από τη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Παν/μιο Τεχνολογίας του Gdansk στην Πολωνία. Η υποβολή περιλήψεων, ή συμβολών στα στρογγυλά τραπέζια, είναι 18 Ιουνίου. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε τον ακόλουθο σύνδεσμο:
http://www.aesop-planning.eu/news/en_GB/2021/05/19/readabout/aesop-2021-online-conference-adapting-planning-rethinking-planning-practices-12-14-july-2021-call-for-abstracts-now-open

2) PHD WORKSHOP, SLOVAK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, BRATISLAVA, 22-25 ΙΟΥΝΙΟΥ

Θέμα του διαδικτυακού και δωρεάν Workshop είναι 'Post CoVid-19 recovery as a part of transformation to industry 4.0.' Το workshop αυτό είναι πολύ βοηθητικό για υποψήφιους διδάκτορες και ιδιαίτερα αυτούς που ΔΕΝ βρίσκονται στο 1ο και το τελευταίο έτος του διδακτορικού τους. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε τον ακόλουθο σύνδεσμο:
https://spectra-perseus.org/AESOP-2021-PhD-WS/

Δημοσιεύσεις

George Petrakos, Lefteris Topaloglou, Ageliki Anagnostou & Victor Cupcea(2021): Geographies of (in)justice and the (in)effectiveness of place-based policies in Greece,European Planning Studies, DOI: 10.1080/09654313.2021.1928050

https://doi.org/10.1080/09654313.2021.1928050

Ανακοινώσεις των μελών του Ε.Δ.Κ.Α.:

Anastasiou E., Duquenne M-N. (2021) First Wave COVID-19 Pandemic in Greece: The Role of Demographic, Social, and Geographical Factors in Life Satisfaction during Lockdown, Social Sciences, 10(6): 186.

https://doi.org/10.3390/socsci10060186

Anastasiou E., Manika S., Ragazou K., Katsios I. (2021) Territorial and Human Geography Challenges: How Can Smart Villages Support Rural Development and Population Inclusion?, Social Sciences, 10(6): 193.

https://doi.org/10.3390/socsci10060193

Duquenne M.N., Kaklamani S., Karkanis D. (2020) Compréhension et mesure du vieillissement dans les zones rurales en Grèce : un processus complexe et pluriel, pp. 147-165. In : Bergouignan C., Sanderson J.P., Oris M. (eds.), « Quand le vieillissement change la donne : enjeux démographiques, politiques et socioéconomiques », Publications de l'AIDELF – Carrefour de la démographie francophone. ISBN : 978-2-901107-03-3.

Λοιπή επιστημονική δραστηριότητα

Ο Καθηγητής του Τμήματος **Αλέξης Δέφνερ** ανέλαβε την επιμέλεια του ειδικού τεύχους του περιοδικού **Tourism and Hospitality** με θέμα "What's New in Place Branding: Concepts, Issues, and Practices". Η προθεσμία υποβολής άρθρων είναι 11 Οκτωβρίου 2021. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε τον ακόλουθο σύνδεσμο: https://www.mdpi.com/journal/tourismhosp/special_issues/place_branding

Συνέντευξη δόθηκε από τον Δρ. **Νικόλαο Γαβανά**, Επίκουρο Καθηγητή στο Τμήμα μας, μεταξύ άλλων ειδικών επιστημόνων από φορείς όπως Florida State University, KPMG, Siemens, Argo AI κ.α., στο πλαίσιο Ειδικής Έκθεσης του Automotive World Ltd (https://www.automotiveworld.com/) με αντικείμενο τις απαιτήσεις και προκλήσεις σχεδιασμού των υποδομών για την ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία των οδικών οχημάτων χωρίς οδηγό. Η Έκθεση με τίτλο: «Autonomous vehicle infrastructure», δημοσιεύτηκε ηλεκτρονικά στις 04/05/2021 και είναι προσβάσιμη μέσω του συνδέσμου: https://www.automotiveworld.com/special-reports/autonomous-vehicle-infrastructure/.

Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματός μας

Σας ενημερώνουμε για τις παρακάτω **προκηρύξεις - προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος** για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας:

«Αστικές Αναπλάσεις, Αστική Ανάπτυξη και Αγορά Ακινήτων». Πληροφορίες στην ιστοσελίδα http://www.prd.uth.gr/m_urudre/ και στη Γραμματεία του ΠΜΣ (τηλ. 24210-74444, e-mail: prd6a@uth.gr)

«Ειδικές Σπουδές στον Χωρικό Σχεδιασμό». Πληροφορίες στην ιστοσελίδα http://www.prd.uth.gr/m_sssp/ και στη Γραμματεία του ΠΜΣ (τηλ. 24210-74444, e-mail: prdesxs@uth.gr)

«Διαχείριση Έργων, Συγκοινωνιακός και Χωρικός Σχεδιασμός» (Διατμηματικό με το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας). Πληροφορίες στις ιστοσελίδες http://pmtsp-master.uth.gr ή http://www.prd.uth.gr/m_pmtsp/ και στη Γραμματεία του ΔΠΜΣ (τηλ. 24210-74444, e-mail: pmtsp-master@uth.gr)

«Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Τουρισμού και Πολιτισμού» (Διατμηματικό με το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας). Πληροφορίες στην ιστοσελίδα http://tourismculture-pms.uth.gr/ και στη Γραμματεία του ΔΠΜΣ (τηλ. 24210-74381, e-mail: tourismculture_pms@uth.gr)

«Στρατηγική Διοίκηση και Ανταγωνιστικότητα (MBA in Strategic Management)» (Διϊδρυματικό-Διατμηματικό με το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών). Πληροφορίες στην ιστοσελίδα http://mbasda.econ.uoa.gr/ και στη Γραμματεία του ΔΔΠΜΣ (τηλ. 210-3689456, 210-3689295, 24210-74455, 24210-74444, e-mail: sda@econ.uoa.gr)

"Με παρέμβαση της συναδέλφου **Νατάσας Τασοπούλου** και μέριμνα του **Προέδρου ΤΕΕ Κ. Μακεδονίας** από τούδε και στο εξής στο Newsletter του ΤΕΕ/ΤΚΜ και στη στήλη "ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ" θα υπάρχει σχετικό link, με χρήση του οποίου κάθε συνάδελφος μηχανικός θα μπορεί να κατεβάσει το Newsletter του ΤΜΧΠΠΑ.

Έτσι, όλοι οι συνάδελφοι μηχανικοί της Κεντρικής Μακεδονίας θα μπορούν να μαθαίνουν τα νέα του Τμήματός μας"

Editorial *(συνέχεια από την 1η σελίδα)*

Όπως είχε αναφέρει κάποτε ο Τρίτσης, «η χωροταξία αποτελεί οργανικό κομμάτι της νέας αναπτυξιακής διαδικασίας και παρέχει τη διάσταση του δομικού σχεδιασμού της οικονομίας, υπόβαθρου της αναγκαίας ανασυγκρότησης οικονομικών, κοινωνικών και οικολογικών δομών».

Από την αρχή μάλιστα της εφαρμογής των προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής, η χωρική πολιτική είχε βρεθεί στο επίκεντρο των μεταρρυθμίσεων, καθώς είχε διαπιστωθεί ότι η έλλειψη χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού συμβάλει στην μειωμένη ελκυστικότητα της χώρας για επενδύσεις, στην ελλιπή προστασία του περιβάλλοντος, ενώ δεν ευνοεί τη χωρική δικαιοσύνη.

Παρά τη σημαντικότητά που διαπιστωμένα έχει ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός και παρά τις προσπάθειες που έγιναν για την ανάπτυξη ενός σύγχρονου συστήματος χωρικού σχεδιασμού, για πολλά χρόνια, οι διαδικασίες του χωρικού σχεδιασμού αποδείχθηκαν ως επί το πλείστων ατελέσφορες. Αυτό οφείλονταν, κυρίως, στις χρονοβόρες διαδικασίες σχεδίασης και έγκρισης των διαφόρων σταδίων. Αποτέλεσμα ήταν συχνά οι εξελίξεις να προσπερνούν τις προβλέψεις του σχεδιασμού και οι διαδικασίες να καθίστανται τελικά ανεπίκαιρες λόγω των ταχύτατα και ασχεδίαστα αναπτυσσόμενων περιοχών. Αυτό ήταν ιδιαίτερα εμφανές στις περιοχές της λεγόμενης «εκτός σχεδίου δόμησης», που κατά κύριο λόγο πλήττουν την ελληνική ύπαιθρο, επιβαρύνοντας το κόστος των υποδομών και υποβαθμίζοντας το φυσικό περιβάλλον. Συχνά, επίσης, ραγδαίες οικονομικές, κοινωνικές αλλαγές, καθιστούν άκαιρες ή ανεπίκαιρες τις όποιες προγενέστερες κατευθύνσεις του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού με επιπτώσεις απολύτως αρνητικές τόσο για το περιβάλλον όσο και τις επενδύσεις.

Το πρωταρχικό, επομένως, πρόβλημα για τον ελληνικό χώρο εξακολουθεί και παραμένει για πολλά έτη η απουσία χωρικών ρυθμίσεων. Ειδικά όσον αφορά τον πολεοδομικό σχεδιασμό, και σύμφωνα με στοιχεία του ΥΠΕΝ, μόλις το 20% των Δημοτικών Ενοτήτων , διαθέτουν θεσμοθετημένα σχέδια χρήσεων γης (ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ του ν.2508/97), ενώ το 23% των Δημοτικών Ενοτήτων βρίσκονται – ακόμη - σε εξέλιξη οι σχετικές μελέτες με βάση την προγενέστερη νομοθεσία.

Συμπληρωματικά σε αυτή την έλλειψη, η πρόσφατη οικονομική και κατ' επέκταση κοινωνική κρίση προκάλεσε προβληματισμούς και φόβους για το μέλλον. Πέρα όμως από τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των άμεσων επιπτώσεων της κρίσης είναι σημαντικό να υπάρξουν και νεότερες, ανανεωμένες, καινοτόμες και μακροπρόθεσμες πολιτικές ώστε η Ελλάδα να μπορεί εγκαίρως να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της.

Αξίζει να θυμηθούμε τι είχε γίνει στο παρελθόν κατά την εκδήλωση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Τα εθνικά συστήματα χωρικού σχεδιασμού, τουλάχιστον σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, αναπροσαρμόστηκαν ή και μετασχηματίστηκαν προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες που έφερε στο προσκήνιο η διεθνοποιημένη οικονομική και χρηματοπιστωτική δραστηριότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, η στροφή του χωρικού σχεδιασμού στην υποστήριξη της ανάπτυξης και των επενδύσεων στην ακίνητη περιουσία απέκτησε χαρακτηριστικά ενός νέου «υποδείγματος» χωρικής ρύθμισης που υπαγορεύεται πρωτίστως από την υποχώρηση του ρόλου του κράτους και την ανάδειξη του ρόλου της αγοράς, ιδίως σε περιόδους κρίσης .

Επομένως, ο χωρικός σχεδιασμός εξελίσσεται και αποκτά ένα σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία. Έτσι λοιπόν και σήμερα στην Ελλάδα, πρέπει να οριστεί ως προτεραιότητα η εξέλιξη της χωροταξικής σκέψης, η γένεση νέων ιδεών από χωροτάκτες – πολεοδόμους, έτσι ώστε να υπάρξει αποτελεσματική διαχείριση των σύγχρονων προβλημάτων δίνοντας μια ευοίωνη προοπτική στην ανάπτυξη της χώρας.

Ο πρόσφατα θεσμοθετημένος νόμος Ν. 4759/2020 «Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις» κάνει ένα άλμα προς το μέλλον προσπαθώντας να ξεπεράσει τις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Δίνει λύσεις σε μια σειρά ζητημάτων, διευκρινίζει ασάφειες που ταλαιπωρούσαν για πολλά χρόνια τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό και επικεντρώνεται σε θέματα διαδικασιών κατάρτισης των χωροταξικών πλαισίων, διευκρινίζει τη σχέση μεταξύ των επιπέδων σχεδιασμού, προσπαθεί να κάνει το σύστημα χωρικού σχεδιασμού περισσότερο ευέλικτο δίνοντας του επίσης τη δυνατότητα εξέλιξης ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται κάθε φορά στις νεότερες προκλήσεις.

Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι θέτει τις βάσεις για ένα εξαιρετικής σημαντικότητας εγχείρημα που αφορά την κάλυψη του 75%-80% της ελληνικής επικράτειας με σχέδια χρήσεων γης έως το 2025-26, τη στιγμή που από το 1983 έως σήμερα έχει καλυφθεί μόνο το 20%. Ο σχεδιασμός αυτός σύμφωνα με στοιχεία του ΥΠΕΝ αφορά περίπου 800 Δημοτικές Ενότητες από τις συνολικά 1.135 Δημοτικές Ενότητες της χώρας, με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης πίστωσης 245 εκατομμυρίων ευρώ.

Με την θεσμοθέτηση των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων, αλλά και με τα δεύτερης γενιάς Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια (που βρίσκονται σήμερα σε αναθεώρηση) και τα Περιφερειακά χωροταξικά Πλαίσια η Ελλάδα θα αποκτήσει ένα επικαιροποιημένο σύστημα χωρικού σχεδιασμού κατάλληλο να ανταποκριθεί στις προκλήσεις των καιρών. Με τις πρωτοβουλίες αυτές καταβάλλεται μια σημαντική προσπάθεια, ώστε να εξελιχθεί ο χωρικός σχεδιασμός και να είναι σε άμεση επαφή με τις κοινωνικές αλλαγές, με τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, αλλά και με τις προσδοκίες των πολιτών.

Στη νέα αυτή εποχή, ιδιαίτερο ρόλο αναμένεται να έχουν οι νέοι επιστήμονες χωροτάκτες-πολεοδόμοι, απόφοιτοι των αντίστοιχων τμημάτων τόσο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας όσο και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οι οποίοι μέσω των σύγχρονων ιδεών και αντιλήψεων θα οδηγήσουν σε μια «νέα νοημοσύνη του χώρου», συνυπολογίζοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χώρου, τα μειονεκτήματα και τα προτερήματά του, καθώς και τις δυνατότητες ανάπτυξής του.

(αναδημοσίευση από την εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, 19/5/2021)

* **Ανέστης Γουργιώτης**

Επίκουρος Καθηγητής Χωρικού Σχεδιασμού / Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας-Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης / Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας